

שיחות על פרשיות השבוע מספר **אמונה בחרתי** ח"ב שי"ל בשנת תשע"ט
שנאמרו ונשמעו מפי מורנו הגה"צ רבי אהרן קאהן זצוק"ל אב"ד דברי אמונה
להערות: ab2372941@gmail.com
כל הזכויות שמורות למערכת אמונה בחרתי

פרשת דברים

לטהר אתכם מכל חטאתיכם

(ויקרא טז ל)

ילקט מדברי רבותינו הקדושים עצות נפלאות לטהרנו מטומאת העוונות המסתירים
וחוצצים בינינו לבין קדושת והשראת השכינה הנמשכת בקיום מצוות ה'

במדב"ר בגימ' רמ"ח, מורה על רמ"ח
מצוות עשה של תורה, שיעסקו בהם
'בערבה', היינו מתוך עריבות ונעימות,
שעי"ז מבטלים הדינים ש"ד.

עוד מצינו בענין מעלת העריבות
בעבודת השי"ת בענין אחר,
בספה"ק בית אהרן (ד"ה אלה הא'), שירד"ן
מורה על הירידות שהאדם נופל בהם
במקומות הנמוכים, שלימד מרע"ה את
בני" את הדרך איך שיוכלו לעבור את

עצה להעביר ירידת הדינים ולעבור
את הנפילות - לעבוד את השי"ת
מתוך מתיקות ועריבות

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל
ישראל בעבר הירדן במדבר
בערבה (דברים א א). בספה"ק מגן אברהם
(ד"ה אלה הא') פירש ע"ד הרמז, דתיבת
ירד"ן נוטריקון יר"ד די"ן, היינו
שמרע"ה לימד דעת את בני' 'בעבר
הירדן', איך להעביר את ירידת
הדינים, שזאת ע"י 'במדבר בערבה',

♦ ♦ ♦ אמונים אשר נאספו ♦ ♦ ♦

שד. זה תוכן לשון קדשו שם: וזה אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל, שמשה רבינו
ע"ה הנהיג לכלליות ישראל שבכל דור ודור שידעו האיך לבטל את הדינים, וזה בעבר הירדן, 'ירדן'
הוא אותיות 'ירד' 'דין' (עיין ברכות נה). היינו בעבר וצד זה מה שיוורדים דינים בעולם ח"ו, לכן
הנהיג ולימד אותם ורימז להם במקומות האלו לבטל כל הדינים ולהמשיך חסדים עליהם, וזה
רימז להם באמרו במדבר בערבה, 'במדבר' בגימ' רמ"ח מרומז לרמ"ח מצות עשה שבתורה, היינו
שיעסקו בתורה ובמצות התורה, 'בערבה' הוא לשון עריבות, שירגישו עריבות נעימות ידידות
בהתורה הקדושה, ע"כ. וכן פירש עד"ז בספה"ק **חסד לאברהם** (ראדאמסק, ד"ה בעבר הירדן), **אוהב**
ישראל (ד"ה אלה), **בארות המים** (ד"ה אלה), **פלא יועץ** (ד"ה אלה).

אמונה

דברים

בחרתי

כל אותם נפילות, זאת ע"י 'במדבר בערבה', היינו ע"י שידברו דיבורי תורה ותפלה בעריבות ובמתיקות^{שה}.

ויש לתווך את דברי שניהם, שאכן האיך נגרם ירידת הדינים, הלא זאת מחמת החטאים והעוונות שבנ"י נכשלים בהם ר"ל, וממילא תיקונם אחד, שע"י העבודה בעריבות ובמתיקות מתקנים את הנפילות לחטאים והעוונות, ומבטלים הדינים הנגרמים על ידיהם.

וכבר הזכרנו את דברי הרה"ק בעל **אוהב ישראל** זי"ע (מסעי, ד"ה ואת

הערים) עה"פ (שם לה ו) ואת הערים אשר תתנו ללויים את שש ערי המקלט אשר תתנו לגס שמה הרצח ועליהם תתנו ארבעים ושנים עיר, ששש התיבות פסוק שמע ישראל הם בבחינת שש ערי המקלט שבערי הלויים, אשר לשם ינוס כל חוטא בנפשו לכפר על חטאיו, ע"י קבלת עומ"ש במסירות נפש, וכן פרשה ראשונה של קרי"ש 'ואהבת' שמנינה מ"ב תיבות, היא בבחינת ארבעים

ושנים עיר, וגם אליהם ינוס כל חוטא ע"י קבלת אהבת השי"ת בכל לב בקריאת פרשה זו, נמצא כי ע"י קריאת שמע ופרשה ראשונה שבו באתערותא דליבא מכפר על עוונות וממתיק.

הרבה סיבות עלולות לגרום לאדם הבא לעמוד לפני ה' ולהתפלל שלא לצרף הרגשת הלב ועריבות נועם העבודה, אם זה מוחין דקטנות, חלישות כח ואונים, וכן כיוצא באלו, אולם האדם צריך לזכור כי נצטוונו על עבודת הלב וכמו שנאמר (דברים יא ג) ולעבדו בכל לבבכם וגו'^{שו}, וממילא, על אף 'ער איז נישט דערביי', הוא אינו נמצא במצב כזה לעבוד את השי"ת בכל לבו, יניח בצד 'די אייגענע חשבונות, און די אייגענע געפאלנקייט', וכל הדמיונות שמכניס הבעל דבר, ויקבע בלבו לפני מי הוא עומד ועובד, וידבר לפניו במתיקות ובעריבות, ואז יעבור את כל נפילותיו היה לא יהיו, ויתקן את חטאיו, ויכפר על עוונותיו, ויעביר התעוררות ירידת הדינים.

אמונים אשר נאספו

שה וז"ל שם: בעב"ר הירד"ן, היינו בהדברים שיאמר אח"כ יכול לעבור כל הירידות, היינו הדברים הנמוכים מאוד ולהעלותם לשרשם, ועתה מפרש הכתוב, במה יכול לעשות כנ"ל, לזה אמר במדב"ר, היינו בדיבור של תורה ותפלה, בערב"ה היינו שידבר הדיבורים של תורה ותפלה במתיקות גדול לכל חיות מהם, עכ"ל.

שו וראה מה שכתב הרמב"ן בספר המצוות (מצוה ה) כי מכאן למדים מצות צריכות כוונה: ועיקר הכתוב ולעבדו בכל לבבכם מצות עשה שתהיה כל עבודתו לאל יתעלה, בכל לבבנו, כלומר בכוונה רצויה שלימה לשמו ובאין הרהור רע, לא שנעשה המצוות בלי כוונה או על הספק אולי יש בהם תועלת וכו' עי"ש. וראה מה שכתב החרדים (פ"א) דאפילו למ"ד מצות אין צריכות כוונה, היינו שיוצא ידי המצוה גופא, אבל עובר על העשה "ולעבדו בכל לבבכם", שברי לכו"ע נאמרה מצוה זו על כל המצוות לעשות את המצוה בכוונת הלב שזאת עבודה בכל לב.

והדברים אמורים על כל דיבור בעריכות בימים אלו, ימי בין המצרים, דקדושה, ועל כל מעשה וכמו שכתב בספח"ק **עבודת ישראל** (מסעי, ד"ה אלה) כי בימי האבל על החורבן נפשות, ברכהמ"ז, קרי"ש שעל המטה, ע"י 'במדבר בערבה', מעבירים את ה'ירדן', את כל הדינים, ואת כל הנפילות.

וענין מיוחד יש בעבודה זו של דיבורי **ובספח"ק נועם אלימלך** (דברים, ד"ה עוד תורה ותפלה וקיום המצוות בפסוק) ש"פ פירש ג"כ

אמונים אשר נאספו

שז. ז"ל: "הנה פרשה הזאת נקראת תמיד בין המצרים שהם נחשבים כ"א יום, כמו שפירש רש"י (עי' איכה ג) וכ"א יום וכ"א לילות הם מ"ב, כנגד מ"ב מסעות שצריך לעבור בין המצרים בכמה מסעות לתקן הכל ולעבוד את ה'. הגם שהזמן גרמא להיות עצב ונאנח על חורבן בית ה', עכ"ז יש לחזק את עצמו ולטור לבבו ולעבוד ה' בתורה ותפלה בשמחה, בפרט בשעת אמירת שירות ותשבחות. ולהבין זה על פי משל ומליצה, מדרך מלך בשר ודם שיש לו כל מיני טוב ומיני שמחה וגם מנגנים בתוף ומחול וכנור ועוגב, ובדאי כאשר טוב לב המלך והוא שרוי בשמחה אין מן הצורך לו אל המשוררים והמנעימים בקולי קולות כי בלאו הכי יש לו שמחת לב. אכן כאשר לפעמים בא עת עצב ויגון ממקרה אשר הקרהו, אז יקראו הפורטים על נבל לשירם ולזמרם לשמח לבבו ולהצחיל פנים. וכן הנמשל ודוגמא כביכול אל קדושתו ית', שבוודאי משרתיו ברקיע מנעימים לו ומקלסים שמו, רק בזמן שבית המקדש חרב יש עצב בבתי בראי, אז צריכים מי אשר ה' בלבו להתחזק ולכנוס אל בתי גואי ולהפשיט עצמו מכל מיני עצבות ולשמח כבוד המלך ולומר לפניו אתה מלכנו מעולם וגם עכשיו ותמלוך לעולם ועד והכל כאין נגדך, ועלו מושיעים בהר ציון ויתאנו כל לעבדך ויתנו לך כתר מלוכה...

...ועיקר הענין להתחזק ולאמץ את לבבו בעתים הללו לבלתי יפול ברשת ההתרשלות מעבוד ה' חלילה, ואפילו בתשעה באב שהוא חושך למראה עין, הגם שיש לבכות במר נפש על כל אשר מצאתנו ביום ההוא, מכל מקום יש לשמח לב המלך בשמחה העתידה שבו יולד מנחם ויגאלנו במהרה וישמח ה' במעשיו והיתה לו המלוכה כימי קדם".

שח. ז"ל: "עוד בפסוק הנ"ל אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל כו', יש לבאר שנרמז בכאן עצה לעם ה' איך יתנהגו לבא אל אמיתת עבודת השם ברוך הוא, כי הטעם למה שאנו אומרים קודם כל עבודתנו ותפלתנו לשם יחוד כו' בשם כל ישראל, והכוונה היות שאין צדיק בארץ כו' ואם כן האיך יכול לעשות איזה דבר קדושה באברינו כיון שנעשה בהם איזה עבירה חלילה ונפגם אותו האבר ואיך יכול להשרות עליו קדושת העובדא ההיא, אך שהתיקון לזה הוא במה שכולל עצמו עם כללות ישראל, כי יש עולם הנקרא כל ישראל, והעולם ההוא שלם בלי שום פגם, כי הכללות ישראל הם הצדיקים, כמ"ש (ישעיה ס כא) ועמך כולם צדיקים, ואם כן אף שהפרטים חוטאים לפעמים, אבל הכללות הם תמיד קיימים בקדושתם ואין שטן ואין פגע רע בהם חלילה ותמיד צורתם חקוקה למעלה, והוא הנקרא בספרי קודש אדם קדמון ושם אין שליטה לחטא כלל, והאדם מקשר עצמו שם בהתכללות ההיא ואז אותו האבר נקשר בכללות ונתקן

- מקדש הוא את ידיו, לבש ציצית - מקיף את כל גופו בקדושה כללית מקפת, שומר עיניו - מקדש בזה את עיניו, וכן בשמירת המחשבה - הוא ממשיך קדושה על מחו, הוא אינו מגלח את פאותיו - נמשכת עליו קדושה ממצות ולא תקיפו, לא גילח את זקנו - המשיך קדושה המיוחדת למצוות פאת זקנם לא יגלחו, הוא הולך בלבוש היהודי - ממשיך בזה קדושה ממצוות לא תלך בחקת הגוי, כל מצוה שהאדם מקיים ממשיך הוא בזה קדושה מיוחדת מאורה של אותה מצוה - אכן לעומת זאת, העבירה מביאה ר"ל טומאה על האדם, ונמצאים ב' כוחות אלו נלחמים בקרב האדם.

העצה הראשונה למחוק גם החטא - הזדירות בשביית השבת

על זה, אומר הרבי ר' אלימלך זי"ע, גילה להם מרע"ה שני עצות יקרות אשר בכוחן לסלק ולמחות את טומאת העוונות שנפגם בהם, ואשר אז תוכל הקדושה להימשך עליו בעסקו בתורה ובמצוות.

שבפסוק זה נרמזו עצות שנתן מרע"ה לבני ישראל בתיקון החטאים והעוונות, שהנה כל חטא ועון שנכשל בו האדם פוגם בו ומטמא אותו, ובפרט את האבר שבו פגם, וכאשר יבא אח"כ האדם לקיים את המצוה, אשר בכחה להמשיך קדושה עליונה עליו, אכן מאשר חטא על נפשו, והמשיך רוחא דמסאבא על עצמו, אין המצוה יכולה לפעול פעולתה כראוי, ואין יכולה להמשיך את קדושתה על האדם הפגום בטומאת עוונות.

והיינו, כי כאשר האדם יש בו פגם עבירה, אזי נלחמים בקרבו שני כוחות, זה לעומת זה, המצוה מביאה קדושה - כמו שאומרים 'קדשנו במצותיך', 'אשר קדשנו במצותיך', כל מצוה מביא קדושה על האדם, וזהו שנאמר (במדבר טו מ) למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי והייתם קדשים לאלקיכם, היינו שע"י 'ועשיתם את כל מצותי', תהיו קדושים להשי"ת. וכל מצוה שעושה מביאה קדושה מיוחדת על פרט האבר שעשה בה את המצוה, אם לומד תורה, מקדש בזה את פיו, מניח תפלין

♦ אמונים אשר נאספו ♦

בקדושה עליונה ואז יכול לעשות המצוה או העובדא ההוא וזה עצה אחת. ועוד יש עצה היות ששורש כל החטאים הם באים מכח עץ הדעת שנתקללה האדמה בל"ט קללות ומהם באה הזוהמא לאדם אבל כשאדם שומר שבת כהלכתו בל"ט מלאכות מתקן ה"ט קללות ואז יפרדו ממנו כל הקליפות, וזהו הטעם כל השומר שבת כהלכתו כו' אפילו עבד כו' מוחלין לו (שבת קיח:). וזהו שרמז להם משה רבינו עליו השלום באומרו עצות הללו לעם הקודש באמרותיו הטהורים אלה הדברים נרמז שמירת שבת בל"ט מלאכות כדרך שאמרו בגמרא אלה הדברים מכאן לל"ט מלאכות דברים הדברים ואלה הם ל"ט יעוין במסכת שבת (ע). ועצה השנית הוא תיבת כל ישראל ליחד ולקשר עצמו בכללות ישראל וזהו אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל פירוש אל העצת כל ישראל שאנו עושין כנ"ל נתן לנו עוד עצה באלה הדברים דהיינו שמירת שבת, ודוק".

כל העבר, וגם יהיה בעוזרך להגיע לשלימות הנפש, עי"ש שט.

והנה שמירת שב"ק יש בה מדריגות רבות, זו למעלה מזו. וב'עשה טוב' וב'סור מרע'. ב'עשה טוב', שיקבע שיעורי תורה במשך שב"ק, ישקיע כוחות בתפלה, שיהיה במדב"ר בערב"ה, שירות ותשבחות. אכן העיקר, מה שנוגע לדברי הרבי ר' אלימלך 'כל שומר שבת מחללו' - להישמר וליזהר מן ה"ט מלאכות, ולא רק במעשה אלא אף בדיבור - 'ודבר דבר'.

ואף במחשבה, 'כאילו כל מלאכתך עשויה' (רש"י שמות כ ט), ושל איהיה אנגעצויגן עם מחשבותיו, וכמו שכתב המור (אור"ח סימן שו): "והרהור בעסקיו מותר, ומ"מ משום עונג שבת מצוה שלא יחשב בהם כלל וזהו שכתב (שס) ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך ואין אדם יכול לעשות כל מלאכתו בשבוע אחד אלא יראה אדם בכל שבת כאילו מלאכתו עשויה, ואין לך עונג גדול מזה" ש'.

העצה האחת רמוזה בתיבות 'אלה הדברים', שנרמזו בזה ל"ט מלאכות שבת וכמו שדרשו רז"ל (שבת ע.) עה"פ (שמות לה א) אלה הדברים וגו' ששת ימים תעשה מלאכה, דברים הדברים (פירש רש"י: "דברים, משמע תרי, ה' לרבות חד הרי שלשה) אלה הדברים (פירש רש"י: "אלה בגמטריא ל"ו, הרי ל"ט"), אלו שלשים ותשע מלאכות שנאמרו למשה בסיני. והיינו שבכח שמירת שב"ק מאיסור ל"ט מלאכות, שהאדם נזהר ושומר שבת מחללו, עי"ז מסלק רוח הטומאה מעל עצמו.

וראה מה שכתב בעל אור החיים הק' זי"ע (דברים ד לט) עה"פ וידעת היום וגו', כי היצר מכניס באדם ב' אופני יאוש. א', מהעבר, והיינו מחטאים, עוונות ופשעים שעבר עליהם רח"ל בעבר. ב', מהעתיד, כי דואג שלא יוכל ללחום מלחמת היצר, כי הוא מלחמה קשה עד מאוד מאוד. ולקיים כל מצוות התורה, רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות ל"ת ולהגיע לשלימות. לזה אמר משה (שס) וידעת היום, תן דעתך על השבת, וזה יהיה לתיקון על

אמונים אשר נאספו

שט. חז"ל: יתבאר על דרך אומנם ז"ל (ירושלמי ברכות פ"א ה"א) שקול שבת כנגד כל התורה כולה, והנה לפי שיבא היצר ויאמר לאדם מה כחך כי תיחל לקיים כל התורה כולה שהיא שלמות האדם, ומה גם אדם שעברוהו רעות רבות ירחיקהו היצר, מה תוכל לתקן את אשר פעלו ידיך מהרעות, לזה אמר משה וידעת היום, אותו שכתוב בו היום שהוא השבת דכתיב (שמות טז כה) כי שבת היום, תן דעתך עליו, ובו תשיב אל לבך, כי הוא שקול כנגד כל התורה, וזה יועיל לסתור ב' טענות, בין לתקן מה שעברוהו מהמרדים, בין להשלמת הנפש, שעל ידי שמירתו הרי הוא כאלו קיים תרי"ג מצות.

שי. ואין בזה רק סילוק המחשבה מלהרהר, שע"י זה שאינו מהרהר יזכה באמת שאכן יהיה כך שכל מלאכתו יהיו עשויים, ושהכל יהיה מסודר, על הצד היותר טוב.

ומגדנות וממתקים בשב"ק, אבל כולם לא יושוו לזה השובת ממלאכתו מכל וכל, אף במחשבתו.

ובספדה"ק מאור עינים (כי תשא, ד"ה אך) חדית לך שמכלל השבייתה במחשבה שיהיה בעינינו 'כאילו כל מלאכתך עשויה', הוא גם לשבות מהרהורי עצב וצער על עוונות וחטאים שנכשלנו בהם ר"ל, שאף בהם אין להרהר כלל בשבת קודש, שכאשר האדם מתעצב בעוונותיו וחטאיו מעכב הוא את השראת השכינה המתפשטת ומתגלה בשבת שיא. אמור מעתה, כי בשבת קודש צריך להיות במחשבתו שהכל מסודר על הצד היותר טוב, אף בעניני רוחניות, ואין לך עונג גדול מזה' כדברי הטור. עכ"פ, זוהי העצה הראשונה שגילה מרע"ה לבני ישראל לבטל השפעת וטומאת חטאיהם - אליביה דהנועם אלימלך - ליהרר בשבייתת השבת.

העצה השנית להעביר רושם החטאים - להתקשר בכללות ישראל והעצה השניה היא 'כל ישראל, היינו לקשור ולכלול עצמו בכללות

נמצא שהשבייתה בשב"ק מכל וכל, אף במחשבה, היא ממצוות עונג שבת, אשר כבר הבטיחו רז"ל בשכר עצום ונורא להמענג את השבת וכדאיתא בגמרא (שבת דף קיח). אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים שנאמר (ישעיה נח יד) אז תתענג על ה' והרכבתיך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך וגו', לא כאברהם שכתוב בו (בראשית יג יז) קום התהלך בארץ לארכה וגו', ולא כיצחק שכתוב בו (בראשית כו ג) כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל, אלא כיעקב שכתוב בו (בראשית כח יד) ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה. ר"נ בר יצחק אמר ניצול משעבוד גליות כתיב הכא והרכבתיך על במתי ארץ, וכתוב התם (דברים לג כט) ואתה על במותימו תדרוך. אמר רב יהודה אמר רב כל המענג את השבת נותנין לו משאלות לבו שנאמר (תהלים לו ד) והתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך. כל זה הוא משכר המענג את השבת, ואומר לנו הטור כי המסלק את מחשבתו מלהרהר בדאגות וטרדות וענינא עובדין דחול, אין לך עונג גדול מזה, אתה יכול לאכול כל מיני מאכלים

♦ ♦ ♦ **אמונים אשר נאספו** ♦ ♦ ♦

שיא. ז"ל: "שבת דאיהו שלים מכל סטרוי ואינו חסר כלום אין צריך למלאכה להשלים איזה חסרון ולכן אמרו רז"ל (פסיקתא פ"ז) שיהא בעיניך כאלו כל מלאכתך עשויה ואין מחסור דבר שהרי בשבת אלקותו יתברך מתפשט ומתגלה בבני ישראל ואיהו שלים בכל סטרוי בכל מיני שלימות ואם מורה היפך ח"ו מראה שאינו מהם ואין בו השראתו כביכול... והאדם צריך להיות משכן אליו ואם לא טהור הוא מחלאת עוונותיו ומעכב השראת שכינתו ברוך הוא בשבת יסיר מלבו גם דבר זה שלא יעצב על זה רק ישמור שבת כהלכתו וישמח בהשם יתברך שלפניו הוא רעוא דרעוין ושמחה".

ישראל, שבשורש כנסת ישראל ששם כל ישראל הם כאחד, שם אין שורה שום פגם משום חטא ועון כלל, וממילא ע"י שיכליל את עצמו בכללות ישראל יתקשר לבחינה זו ששם אין שורה שום פגם, וממילא יטהר מכל חלאת עוונותיו, ויוכל להתקדש בקדושת המצוות.

והנה התכללות זו שאמר לן הרבי ר' אלימלך זי"ע, היינו ע"י אהבת ישראל, שע"י שאוהב כל אחד מישראל כנפשו ממילא הוא נכלל עם כל כללות ישראל ונעשה אחד עמהם. וכאן המקום לחדד ענין אהבת ישראל, שאינה כלפי רעיו וחבריו דמעיקרא, ואשר הוא נמצא עמהם יחד בכל יום, ושמתקיים ביניהם קשר של גומלין, שפעם הוא עושה טובה לחבירו, ופעם חבירו הוא המסייע ועוזר לו. שזה אינו עיקר אהבת ישראל, כי מחמתה הוא צריך לאהוב כל אחד ואחד אשר בשם ישראל יכונה, אף שאינו מסיעת חבריו ורעיו.

וכמובן שכל זה רק כלפי מי שהוא בכלל 'אחיו', שהוא אתך

בתורה ומצוות, שאותו צריך לאהוב ולהיות עמו ברעות ואחזה, אבל אלו שפרקו מעליהם עול תורה ומצוות, המינים והאפיקורסים, שההלכה עליהם (ויד קנח) שמורידין אותן ולא מעלין, שאין מצילים אותם ממיתה, ואף גורמים להריגתם, עליהם כבר אמר דוד המלך בתהילותיו (קלט כא-כב) הלא משנאיך ה' אשנא ובתקוממך אתקוטט, תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי, שאין בהם מצוות אהבת ישראל אלא להיפך מצוה לשנאם בתכלית השנאה.

גדר מצות אהבת ישראל - לרצות
בטובת כל בן ישראל בכל מקום
שהוא בגשמייות ואף ברוחניות

עכ"פ, לגבי כל יהודי שאינו בכלל מורידין ולא מעלין יש חיוב של אהבת ישראל שייב לאהוב אותו כנפשו. ובביאור ענין זה, שלכאורה תמוה מה שייך בחינת אהבה ליהודי הנמצא במדינה אחרת רחוקה והוא אינו מכיר אותו כלל, אלא שהלא כבר ביארו הראשונים ז"ל שייב ענין אהבת ישראל אינה רק אהבת חברים אצל הקרובים

אמונים אשר נאספו

שיב. ואף לענין עוברי עבירה לתיאבון אבל אינם מינים ואפיקורסים, שמבואר ג"כ בגמרא (פסחים קיג). שמצוה לשנאם, כבר ביארו האחרונים שאין זו שנאה גמורה, ועדיין הם בכלל מצוות אהבת ישראל לענין כל ההטבות שבכלל מצוה זו, רק שיש לשנוא אותם "מצד הרע שבהם" ולא אהבהם "מצד בחינת הטוב הגנוז שבהם" (ל' התניא פל"ב, ויעו"ש עוד, ובכ"ז יעדיין בפירוש המשניות להר"מ סנהדרין י א ד"ה וכאשר, ובטל תורה פסחים שם ד"ה אלא).

שיג. ז"ל הרמב"ם בספר המצות דיליה (מ"ע רו): "צונו לאהוב קצתנו את קצתנו כמו שנאהב עצמנו ושתהיה חמלתי ואהבתי לאחי חמלתי ואהבתי לעצמי בממונו וגופו וכל מה שיהיה ברשותו או ירצה אותו וכל מה שארצה לעצמי ארצה לו כמוהו וכל מה שאשנא לעצמי או למי שידבק בי אשנא לו כמוהו והוא אמרו ית' ואהבת לרעך כמוך". והרמב"ן (ויקרא יט יח) כתב ז"ל: "וטעם

אמונה דברים בחרתי תלא

ואוהבים בין אנשים אשר חיים ביניהם בטוב ובחיבה, שאף שגם זה נכלל במצוה זו, מ"מ עיקר מצוותו, הוא, שיהיה שאיפתו וחפצו שיהיה טוב לכל אחד אשר בשם ישראל יכונה, ויבקש טובת כל יהודי ויעזרהו ככל יכולתו, ויתפלל על טובת בני ישראל בכל מקום שהם, זוהי עיקר מצות אהבת ישראל ש"ד.

ומיותר לומר, שמוצא לגמרי מכלל המצוה, מה שמצוי אחד הנמשך לזולתו להיות בחברתו מחמת ענינים חיצוניים, כגון מה שיש לזולת הצלחה במילי דעלמא או במילי דשמיא, או מחמת ממון ומעמד נכבד שיש לו, וכדו', ובפרט אם זה מחמת שקר החן והבל היופי שהתקשרות וחיבור הבאה מחמת זה היא ההיפך ממש ממצוות התורה, והיא אהבה שפילה הבאה מסט"א. אבל האהבה שהתורה תובעת לאהוב כל בן ישראל,

היא כאמור, בקשת טובת והצלחת כל יהודי ויהודי באשר הוא שם, גם אם אין מכירו ויודעו כלל.

וענין הרצון שיהיה טוב לישראל, הוא בגשמיות, ואף ברוחניות, שירצה בטובתם הרוחנית של כל בני ישראל, בהצלחתם והתעלותם בעבודת השי"ת, ולהתפלל על זה, וכן על בני ישראל הנופלים בכל מיני עבירות, וכגון אנשים אשר יסוד האש בוער בקרבם ביותר, ומפילם למכשול עון וחטא, וכן כאלו שלא זכו להתגדל ולהתחנך בשמירת כל פרט ודקדוקי התורה והמצוות, כגון איסור אבק לשון הרע - שהביא הרב החיד"א ז"ע בחומת אנך בשם מפרשים שדרשוהו במקרא דידן 'אל"ה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל', שבאבק לשון הרע נכשלים 'כל ישראל' כמ"ש בגמרא (ב"ב קסה.) והכל באבק לשון הרע, והוסיף שם החיד"א ש'דברים' רומז על

אמונים אשר נאספו

'ואהבת לרעך כמוך' הפלגה, כי לא יקבל לב האדם שיאהוב את חבירו כאהבתו את נפשו, ועוד שכבר בא רבי עקיבא ולמד חיין קודמין לחיי חבירך (ב"מ סב), אלא מצות התורה שיאהב חבירו בכל ענין כאשר יאהב את נפשו בכל הטוב... שיהיה פירושו להשוות אהבת שניהם בדעתו, כי פעמים שיאהב אדם את רעהו בדברים ידועים להטיבו בעושר ולא בחכמה וכיוצא בזה, ואם יהיה אוהבו בכל יחפוץ שיזכה רעהו האהוב לו בעושר ובנכסים וכבוד ובדעת ובחכמה, ולא ישיהוה אליו אבל יהיה חפץ בלבו לעולם שיהיה הוא יותר ממנו בכל טובה..." יעו"ש עוד.

שיד. ומדרגה גדולה מהנ"ל הוא שאף ישתתף ברגשי לבבו בשמחת חבירו ולהבדיל בצער ח"ו, כאשר בשמחת ובצער עצמו, וכדברי בעל יסוד ושוש העבודה (שער הראשון פ"ו) "...שיאהוב את חברו כנפשו וכגופו בכל ענינים, ממש כמו שהוא שמח כשנותן לו הש"י שום טובה כן יגיל וישמח בבא שום טובה לרעהו. וכן ח"ו להיפך, ישתתף עמו בצרתו ויהא נעצב ודואג במר לבו כאלו ח"ו היה בא עליו ר"ל. וכן במעשה, שיעשה רצון רעהו ממש כמו שעושה לעצמו כל מה שהוא רוצה, וכן לא יעשה לרעהו שום דבר שהוא נגד רצונו כמו שאינו עושה לעצמו שום דבר שהוא נגד רצונו. וזהו עיקר כוונת הבורא ית"ש ויתעלה בצווי מ"ע של ואהבת לרעך כמוך". ועי' ברמב"ן הנ"ל שם 'אבל יאהב ברבות הטובה לחבירו כאשר אדם עושה לנפשו'.

לילך עם היצר הרע הנדמה לצדיקים כהר (סוכה נב.), 'פנו לכם צפונה', היינו פנו מלבכם את היצר הרע הצפון (שם) ונסתר, ומטעה את האדם באיסורים לאמור היתרים הם ואף מצות, 'ער נארט אפ דעם מענטש מיט דמיונות' שטו.¹ עכ"פ, ישנם הרבה שנכשלים באיסורים גדולים מחמת בלבול הדעת שמבלבל ומטעה אותם היצר הרע. וכאשר מתפללים בכל יום 'והחזירנו בתשובה שלימה לפניך' יש לכוון ג"כ על אלו שטועים אף בדברים קלים ע"י היצה"ר, שזהו מכלל אהבת ישראל שרצה שיהיה טוב לבני ישראל בגשמיות וברוחניות.

וכמו שכתב בספה"ק **מאור ושמשי** (שלח, ד"ה עוד על פסוק הנ"ל וידבר) עה"פ (במדבר טו כא) מראשית ערסתיכם תתנו לה' תרומה לדרתיכם, "שתיכף מראשית שתקימו מהמטה בבוקר בבוקר, תיכף תתפללו בעד כל ישראל שיהיו בריאים ויהיו להם כל טוב", והיינו 'תתנו לה'

דברי תורה, "דשתים זו עיקרי הדת לשמור הלשון מלהשון הרע וכל דיבור אסור ולעסוק בתורה" - ויש שאינם יודעים כלל מחומרת איסור "אל"ה וגריעותה - לא כל אחד היה לו הזכיה שילמדו עמו קטע בספר חפץ חיים, לידע חומר עניני לשון הרע - ומצוות אהבת ישראל להודיע חומר איסור זה 'אל כל ישראל', ולהתפלל על אלו שלא זכו לכך למען תפקחנה עיניהם.

וכן על זה הדרך בכל מיני איסורים הנראים לאנשים כדברים של מה בכך או כהיתר גמור, שהבעל דבר משקיע בזה הרבה בלבול דעת בני אדם, לטהר את השרץ בק"ט טעמים, ולהכחות חומר איסורים שונים למען לא יזהרו בני אדם בזה, 'ער נארט אפ דעם מענטש', וכמו שפירשו בספה"ק את הכתוב בפרשתן את דברי הכתוב (כ ג) רב לכם סב את ההר הזה פנו לכם צפנה, ופירשו בכמה וכמה ספרים שטו בדרך רמז, 'רב לכם סב את ההר הזה',

❖ **אמונים אשר נאספו** ❖

שטו. ראה בספה"ק **רב טוב** על פסוק זה, וכן פירוש בספר **קול זמרה** (פ' קדושים).

שטו. וראה שם **משמואל** בפרשתן (תרע"ה ד"ה ואומר) וז"ל: "אך הנה ידוע שיש שני מיני יצה"ר, יש שיודע שהוא חטא ומסיתו לעבור ויש מין יצה"ר עוד יותר גרוע שהוא מטמין ומצפין עצמו בקרב לב האדם עד שאיננו נרגש אלא כל מעשהו הוא להרדים את האדם ולקררהו ולהחליק את הרע בעיניו ולאט לאט הוא חופר שחת תחתיו, ובאשר השינוי איננו פתאומי עדיין מתברך בלבבו שאיננו נופל מעדת ישראל הכשרים ואולי עוד טוב וצדיק מהם, והנה בשי"ס סוכה ג"ב שבעה שמות יש ליצה"ר רע ערל טמא שונא מכשול אבן צפוני, ונראה שששת שמותיו הראשונים הם יצה"ר ממין הראשון שמסית לאיסור אף שיודע האדם שהוא חטא, ושמו השביעי צפוני אמרו בשי"ס שם מפני שצפון ועומד בלבו של אדם זהו יצה"ר ממין השני שהוא מטמין ומצפין עצמו כנ"ל, וידוע שבכל מספר שבעה השביעי שקול ככולם או יותר מכולם וע"כ מין יצה"ר זה הוא גרוע מכולם וצריך שמירה יתירה ממנו..." יעו"ש עוד מה שהאריך בענין זה.

תלג בחרתי דברים אמונה

מכוון ב'עלינו', ב'עושה שלום', יכוון ב'על כל עמו ישראל' כמו שיכוון ב'עושה שלום עלינו', ואף יותר, אולם עכ"פ לא פחות ממה שמבקש על עצמו.

זרז מה שאומר מרן בעל נועם אלימלך, אם תכוון באמירת 'על כל ישראל'

כמו שאתה מכוין ב'עלינו', אז לא רק שרושם טומאת העבירות לא תתגבר, אלא גם יהיה על האדם השפעה מקדושת המצוות, יהיה לו קדושת המחשבה, קדושת עינים, קדושת אברים, און יעדע רגע וועט ער שעפן הויפענעס פון קדושה. וכמובן שעייז לא יהיה שנאת חנם החמורה, שלא יהיה לכ"א חשבונות על השני, שהלה עשה לו כך והלה עשה לו כך, וכדו', כיון שהוא מלא באהבת ישראל לרצות בטובתם כמו שרוצה בטובת עצמו. ויהי רצון שנזכה לכך, אמן.

תרומה לדורותיכם', היינו להתפלל על כל הדורות של בני ישראל שירמו וינשא עד למעלה למעלה, ומביא שכן נהג הרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע "שהיה אומר בבוקר בבוקר תיכף בקומו ממטתו צפרא טבא על כל ישראל וברכות ותפלות בעדם".

זרזי עיקר מצות אהבת ישראל, לבקש מהשי"ת שיתן כל מילי דמיטב לכאו"א מבני ישראל, שיהיה לכל בן ישראל בני חיי ומזוני, עושר ואושר ורוב תענוג ונחת, ולא יחשוב אז לאפוקי מאותו שונא... בשמו"ע כשמבקשים 'שים שלום טובה וברכה, חיים חן וחסד ורחמים עלינו ועל כל ישראל עמך', ב'עלינו' מכוונים טוב, ב'על כל ישראל עמך' כבר פחות... או שאין מכוונים כלל. אבל מצות אהבת ישראל תובעת שב'על כל ישראל עמך' תכוון עכ"פ לא פחות מכפי שאתה

